

Domnia lui începuse prost. A fost secetă, au fost lăcustele, foametea. Și-apoi, or asta era esențialul, Bătrânul nu se mai afla acolo pentru a lupta împotriva îndoielilor, pentru a-i pedepsi pe cei nevolnici, pentru a găsi soluții miilor de probleme pe care viața în pădure le punea în fiecare zi în fața răzvrătiților. Nu se pricepea să domnească. Să se distingă într-o luptă, să atace prin surprindere pâlcurile dușmane dincolo de Aluta, să ducă la bun sfârșit misiuni mai puțin importante, sub controlul direct al tatălui său, asta era ceva ce nu-i depășea puterile. Să conducă însă un stat, în cel mai prost moment al existenței sale, să concentreze în persoana sa speranța unui popor însetat de răzbunare, de libertate și de glorie, asta era o *altă pereche de mâneci*, după cum spunea adesea Della Porta, traducând cuvânt cu cuvânt o expresie curentă din limba sa.

Îi fusese ușor s-o rupă cu Maria-Domna, din moment ce nu mai dispunea de timpul său, ca odinioară. Întreaga zi îi era ocupată de consilii, de inspectarea posturilor aflate la hotare, a micilor instalații primitive în care se reparau armele, în care se încerca făurirea unora noi și, mai ales, de grija riguroasă de care dădea dovadă în distribuirea cu mare zgârcenie a rezervelor de grâu care scădeau văzând cu ochii. Recolta se anunțase bogată, însă o mare parte a regiunii fusese năpădită de lăcuste. Salvară lanuri întregi aprinzând focuri cu ramuri verzi și bălegar, al căror fum des îndepărta insectele, însă pădurea luă foc înspre Aluta și o stinseră cu mare trudă, după două zile și două nopți de luptă înverșunată cu flăcările care amenințau să le strice punctele de apărare, să deschidă turcilor drumuri lesnicioase spre inima țării. Focul micșoră teritoriul liber, iar Radu-Negru fu obligat să-și retragă oștenii, în mai multe locuri, pe linia la care se oprise incendiul. Odată secerate lanurile smulse lăcustelor, veni seceta, și culorile toamnei cuprinsesă țara în plină lună a lui august. Din mai nu mai căzuse picătură de apă. Trimise turmele de vite spre munte, chiar și caii, acolo unde izvoarele nu secaseră. Încă. Fructele cădeau de pe

ramuri înainte de a se coace, făcură în grabă rezerve de prune dulci-acrișoare, sfrijite de secetă. Alcătui grupuri de copii care cutreierau pădurile căutând ciuperci în umbra umedă a stâncilor, și făcură astfel rezerve mari în toate casele. Șiraguri de bureți și zbârciogi atârnavă la toate ferestrele, ca niște amulete împotriva deochiului foamei. Însă nu fu de ajuns. Pământul se făcuse tare ca oțelul, iar în octombrie, brăzdarele plugurilor pe care încercau să le facă să muște din glie se frângeau cu un zgomot sec ce speria animalele.

Crengile trosneau de ger în timpul nopții și parcă erau un cor de oseminte care se ciocneau între ele în imensa pădure ce se ruga să dea zăpadă. Ea sosi în ianuarie, prea târziu. Șiragurile de ciuperci dispăruseră de la ferestre, începură să taie vitele scheletice. Oamenii, preocupați de căutarea lacomă de hrană, aproape că uitaseră de turci. Femei, bete sau hămesite, se poticneau în piață, în fața castelului, se adresau zadarnic oștenilor din gardă, cerșind un codru de pâine. Radu-Negru le zărea de la fereastră îndepărtându-se, muribunde, în vântul înghețat. Se agățau de cizmele lui când se întorcea călare, seara, din inspecțiile sale.

Se gândea atunci la blestemul Bătrânului și o spaimă atroce îl cuprindea. Venise poate momentul când totul avea să se prăbușească în capul său, când se va vedea învinuit de toți că el este cauza dezastrului. Însă acești înfometați, dimpotrivă, se agățau de el, ca și acele femei de cizmele lui, așteptând de la el o salvare pe care o știa cu neputință.

Maria-Domna continua să locuiască în casa lui Drago-mir. Întorcându-se într-o seară dintr-una din peregrinările sale zadarnice, își oprise calul în fața porții ei. Ferestrele întunecate, curtea pustie nu îmbiau la vizită. Oboseala și dezgustul îl cuprinseseră dintr-o dată înaintea acestei case, atât de bogată și atât de primitoare odinioară, imagine perfectă, astăzi, a decăderii generale. Bătu de mai multe ori, tot mai tare, în poartă, până să vină o femeie să-i deschidă.

– Întreb-o pe stăpâna ta dacă primește la ora asta.

Slujnica nu se clintea, neștiind cu ce să înceapă, să-l lase singur în pragul porții în vreme ce se ducea să-și înștiințeze stăpâna, sau să-l poftască să intre și să se ocupe de cal, făcându-l să aștepte în coridorul înghețat și întunecat. Prezența neașteptată a principelui o descumpănea. Își dădu seama de tulburarea ei.

– Ia calul și du-l în grajd. O să nimeresc singur drumul. Străbătu încăperi reci care păreau părăsite, se opri în fața unei uși întredeschise care lăsa să se strecoare pe podea o fâșie de lumină ca o spadă.

– Cine era? întrebă ea, crezând că se adresează slujniciei.

Împinse canatul și intră. Ușița sobei era deschisă și jăratecul inunda încăperea cu o lucire roșiatică, făcută mai curând din căldură decât din lumină, care dădea umbrelor proiectate pe pereți aerul straniu al unor fantome. Ea se ridicase și îl privea în tăcere și, cum el nu îndrăznea să deschidă gura, ea îi făcu o plecăciune, căci era pentru prima dată de la urcarea lui pe tron când se vedeau fără martori, iar ea voia să marcheze prin acest gest distanța care îi separa, sau poate, pur și simplu, să-și bată joc de el. El îi zâmbi, îi cuprinse mâna și o duse în fața focului, silind-o să-și reia locul pe scaunul pe care-l părăsise. Se așeză la picioarele ei, pe o blană mare de urs brun care acoperea o bună parte din podeaua de lemn, păstrându-i mâinile calde între ale sale.

Acest contact, încă îl mai simțea pe piele.

– Aș avea multe lucruri să-ți spun. Nu-ți voi spune nimic, totuși, în afară de faptul că tot te iubesc ca și până acum și că nu mai am dreptul să o fac. Nu, nu avem vești de la Dragomir. E vorba de o amenințare mult mai gravă. Trebuie să mă crezi fără să-mi pui întrebări. Ceea ce vreau să-ți spun ți se va părea misterios și neîndestulător: nu mai pot, nu mai am dreptul să mă apropiu de tine de când a murit Bătrânul. Nu te voi mai vedea...

– Ești principele meu, stăpânul meu, poți să dispui de viața mea, fără să am vreun drept să cer explicații. Îi mângâia

distrată părul, cu un gest monoton și neutru, care voia să stabilească o deosebire precisă între mângâierile ei de odinioară și acestea.

– Nu mă mai iubești, spuse ea încetișor, fără să-și oprească mișcarea mâinii.

Ridică ochii și o privi. Lumina jăratecului îi incendia părul auriu, ochii și obrajii. Slăbise mult în cursul acelor luni de mizerie, obrajii ei își pierduseră conturul copilăresc, avea înfățișarea unei femei măritate, pentru întâia dată de când o cunoștea. Părea chiar mai zveltă în rochia grea de casă, tivită cu blană de vulpe.

– Am fost făcuți unul pentru altul, nu uita asta. O știm din copilărie. Nu pot să nu te iubesc, Maria-Domna. S-au întâmplat lucruri cumplite. Până și prezența mea aici poate fi o primădie de moarte pentru tine.

– De ce ai venit, atunci?

– Ca să-mi iau rămas bun. Ca să te privesc o ultimă oară. Ca să încerc să-ți explic ceea ce nu se poate explica.

– Nu te frământa. Am să te ascult fără să te întreb nimic. Am vrut să murim împreună, într-o zi. Asta m-ar fi cruțat de acest moment și de un viitor pe care îl urăsc deja. Cu îngăduința ta voi pleca la mănăstire, „acolo”. N-am să mă călugăresc, căci încă sunt soție, voi fi însă mai liniștită departe de tine.

Mănăstirea se găsea în munți, înspre hotarul cu Moldova, în teritoriul dușman, însă turcii nu se atinseseră de ea, pentru că poziția ei în afara oricărui drum strategic li se părea deocamdată inofensivă. Îi făgădui o gardă care să o însoțească, la începutul primăverii, și o scrisoare pentru maica stareță, înrudită cu familia domnitoare.

Ea aruncă peste jăratice bucăți de lemn și închise ușa sobei. Camera se umplu de întuneric și de pârâitul flăcărilor noi. Vântul șuiera pe horn cu glasul lui de iarnă, vrăjmaș oamenilor. El știa că acest zgomot o speria și că se gândea la lupi, la lupi mari înfomețați, mai înalți decât casa și care se aplecau peste

horn și urlau îndelung în fum și în scânteii pentru a-i speria pe copii.

O atrase ușor către el. Ea îi căută gura cu o violență deznădăjduită, aproape copilăroasă, care-l cufundă din nou în trecut. Ca și el, ea era alcătuită din amintiri, doar amintiri, și asta era nimica toată în fața singurătății nesfârșite care-i aștepta.

Îl întrebă, câteva ceasuri mai târziu, ațâțând focul aproape stins:

– De ce ne-am născut aici?

Dădu din umeri și își aminti de Bătrân, care își pusese probabil aceeași întrebare, în noaptea aceea pe colină, înainte de a-și înălța ochii spre cer și de a scoate acel țipăt de neputință care îi sfâșiase sufletul.

*

– Sunt aici, Măria ta. Vino să te culci. Vom pleca din nou în curând. Glasul lui Della Porta îi arăta drumul în noapte. Plecă de lângă cai, făcu cale-ntoarsă, poticnindu-se de trunchiuri putrede care se prăbușeau sub greutatea lui, și se întinse lângă venețian.

– Gândurile sunt vrăjmașii somnului. Încearcă să faci un vid în creier și vei adormi pe dată.

– Nu-mi place să alunec în vid. Chiar și moartea, presupun, nu-i decât o continuare în care ne vom păstra toate amintirile, fără puțință de a le împrăști. Vidul trebuie să fie altceva, o a doua moarte, de pildă, și mă tem să mă gândesc la ea.

– Oamenii ca dumneata, Măria ta, își consumă mai repede rezervele vitale, mai repede decât cei care acceptă să se destindă oferindu-se vidului, din când în când.

– A trăi multă vreme nu-mi spune nimic. În tot cursul timpului care îmi este încă hărăzit, nu vreau să renunț nici o clipă la plăcerea de a mă retrăi. Nu vreau să uit nimic. Sufletul nu-i decât o memorie.

– Cât ești de tânăr, Măria ta, iartă-mă că ți-o spun. Fiecare vârstă ne oferă o altă viziune asupra morții. Eu mă tem de

moarte, domnia ta nu te temi decât de uitare. Ce imensitate de timp între noi! Cum ne desparte fiecare an de ceea ce am fost! Aproape că nu-mi mai amintesc ce gândeam la vârsta dumitale. Nu-i așa că este umilitor și absurd?

– Nu vreau să uit nimic. Refac în fiecare zi chipul existenței mele, de la prima până la ultima amintire.

– În fiecare zi pierzi ceva pe drum. Și eu mă legănam cu aceleași iluzii.

– Nu-i nici o diferență între noi? Aparținem fiecare popoului nostru.

– Nu, Măria ta. Aparținem aceleiași idei, aceleiași rase, cea care va schimba lumea. Eu m-am născut în centrul acestei idei, domnia ta te-ai născut la hotarele ei. Ce faceți, dumneata și neamul dumitale, altceva decât să muriți pentru apărarea credințelor noastre? Nu faceți decât asta de veacuri. Rasa noastră se află în centrul lumii, ea a fost totdeauna atacată de către cei ce trăiesc în afară, barbarii, rasele care ne pizmuiesc și a căror supremă dorință nu-i decât aceea de a pune mâna pe înțelepciunea noastră, de a adopta stilul nostru de viață. Noi suntem, în mai mare, pădurea pe care părintele domniei tale o apăra cu violență și pe care continui să o aperi, în felul dumitale, fără să știi. Am trăit la turci, știu ce urmăresc în fanatismul lor. Destinul lor este acela al tuturor barbarilor. Se cred superiori, de neînvins, purtători al unui mesaj universal, făgăduiți imperiului lumii, însă, în străfundul conștiinței lor, nu fac altceva decât să se gândească la orașele noastre, la Universitățile noastre, la bogăția noastră, la taina noastră. Căci suntem purtătorii unei taine.

– Ce taină?

– Îmi va fi greu să o exprim în cuvinte. Lumea a fost creată pe măsura noastră, sau poate noi pe măsura lumii. Chiar și înfrângerile noastre nu vor fi, mereu, decât victorii. Îți amintești când ți-am vorbit despre Prometeu? Noi suntem Prometeu, gesturile noastre repetă epopeea lui. Prin noi vor înceta oamenii într-o bună zi să mai fie umiliți, sau, așa cum pe bună dreptate o spui, cavaleri ai resemnării.